

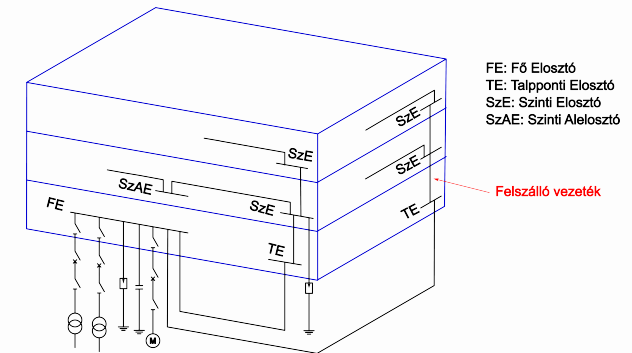
Épületinformatika Előadás

Iváncsy Tamás

Villamos Energetika Tanszék
Nagyfeszültségű Technika és Berendezések Csoport

Nagy épület villamos betáplálása

Nagy épület villamos betáplálása

- M** Motor. Nagy fogyasztók, mint lift, központi klíma közvetlenül a fő elosztóból kapják a táplálást.
- FE** A fő elosztóban van a túlfeszültség védelem durva fokozata, a központi kompenzáló kapacitás (meddő kompenzálás). Innen indulnak a fő vezetékek a talpponti elosztókba. Lehet párhuzamosan külön szünetmentes sín is.
- TE** A talpponti elosztóból indul a felszálló fő vezetékek, amelyek a szinti elosztókba vezetnek.

Nagy épület villamos betáplálása

SzE A szinti elosztó tartalmazza általában a túlfeszültség védelem második (középső) fokozatát. Innen kapnak ellátást a vagyonvédelmi rendszerek. Innen indulnak az áramkörök (külön világításnak és dugaljknak). Innen egyfázisú a hálózat.

SzAE A szinti alelosztó a csoportos fogyasztók ellátására szolgál.

A túlfeszültség védelem finom fokozata a dugaszoló aljzatokba kerül, általában visszajelző is van rajta.

Nagy épület villamos betáplálása

Felszálló vezeték: lehet szintenként külön kábel a talpponti elosztóból, vagy egy közös kábel. A közös kábel nagyobb keresztmetszetű kell legyen. Itt gazdasági szempontok alapján lehet dönteni. Előfordulhat a kettő kombinációja is, azaz több kábel van, de egyenként több szintet is ellátnak.

Földelő hálózat: a teljes épületben kialakításra kell kerüjön a földelő hálózat is.

Az áram élettani hatásai

Áramütés: akkor következik be, ha az ember (állat) teste áramkörbe kerül, a testen áram halad át.

Az áramütés veszélyessége függ

- az áram erősségétől
  - érzetküszöb: ~ 1 mA
  - elengedési áramerősség: $\sim 10 - 15$ mA
  - légzési és szív működési zavarok: ≥ 20 mA
- a behatás időtartamától
- az áram útjától
- a frekvenciától
- a személy egyéni adottságaitól

Az áram élettani hatásai

Az áramütés áramerőssége: $I_{\text{áramütés}} = \frac{U_{\text{érintési}}}{R_{\text{test}}}$

- az emberi test belsejének átlagos ellenállása: $300 - 500 \Omega$
- a száraz, ép bőr ellenállása: $20 - 100 \text{ k}\Omega/\text{cm}^2$
- az átlagos ellenállás legrosszabb esetét véve az ember test ellenállását $1 \text{ k}\Omega$ értékűnek veszik érintésvédelmi szempontból

Áramütés

Az áramkörbe kerülés

Kisfeszültségen az ember két különböző potenciálon lévő részt érint meg.

Nagyfeszültségen nem szükséges megérinteni, elég átütési távolságnál közelebb megközelíteni.

Áramütés

Az áramkörbe kerülés

Közvetlen érintés: az ember közvetlenül (vagy szerszámon keresztül) *üzemszerűen feszültség alatt álló* részt érint, miközben nem szigetelő talajon áll vagy más testrészével földpotenciálón lévő fém részhez ér.

Közvetlen érintés elleni védelem: aktív részek szigetelése, burkolatba zárása vagy megfelelő (érinthető távolságon kívül) helyezése.

Áramütés

Az áramkörbe kerülés

Közvetett érintés: *üzemszerűen feszültség mentes*, de hiba (testzárlat) következtében feszültség alatt lévő rész megérintése.

Közvetett érintés elleni védelem: az érinthető testeken *veszélyes érintési feszültség* tartós fennállásának elkerülése

- táplálás önműködő lekapcsolásával
- kettős vagy megerősített szigetelés alkalmazásával
- biztonsági törpefeszültségű táplálással ($U_{\sim} \leq 50 \text{ V}$; $U_{=} \leq 120 \text{ V}$)

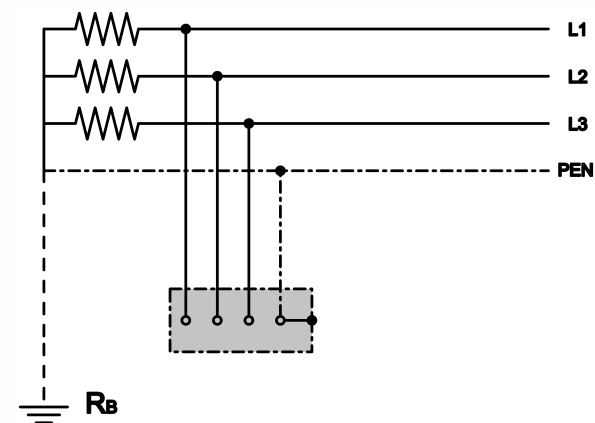
Védővezető érintésvédelmi módszerek

- A villamos berendezés testét földelt védővezetővel kötik össze (zöld-sárga) (PE: Protecting Earth)
- Testzárlat esetén
  - az áramkör túláramvédelme lekapcsolja az áramkört
  - kis áramok esetén a beiktatandó áramvédő kapcsolás kapcsolja le az áramkört

Földelési rendszerek

TN-C

Földelési rendszerek

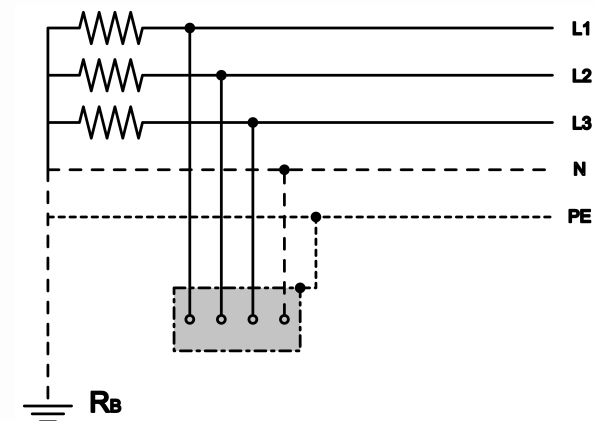
TN-C

- T: Terra → a hálózat csillagpontja földelt
- N: Neutral C: common → Nem építenek ki külön védővezetőt, a nulla és védővezető közös (common)
- 10 mm²-nél kisebb keresztmetszetű vezetéknél szakadás veszélye miatt a közösítést a szabvány tiltja
- A közös vezető jelölése PEN
- Az áramszolgáltató hozzájárulása kell a kialakításához

Földelési rendszerek

TN-S

Földelési rendszerek

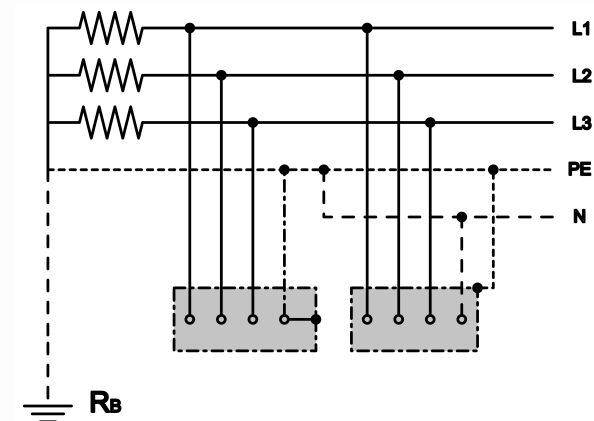
TN-S

- T: Terra → a hálózat csillagpontja földelt
- N: Neutral S: separated → Külön nulla és külön PE vezető van kiépítve
- Az áramszolgáltató hozzájárulása kell a kialakításához ⇒ Elvi jelentőségű a megoldás, mert az áramszolgáltató nem vállalja az ötödik vezető kiépítését az elosztóhálózaton
- áramvédő kapcsoló használható

Földelési rendszerek

TN-C-S

Földelési rendszerek

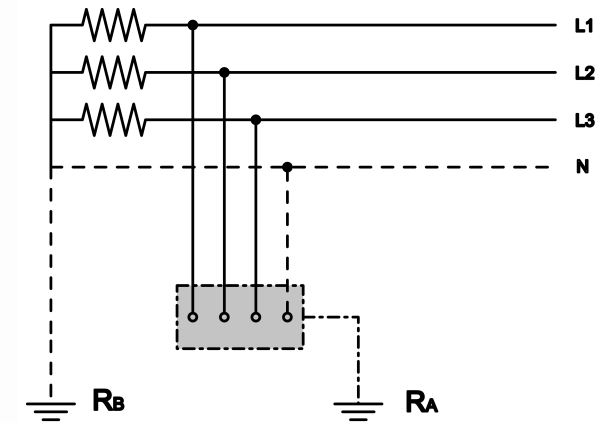
TN-C-S

- Egy pontig közös a védővezető és a nullavezető, majd szétválnak
- Közös szakaszon PEN, utána PE és N a jelük
- A szétválasztás pontját helyi viszonyok döntik el
  - áramszolgáltatói csatlakozó ponton
  - épületbe történő becsatlakozásnál
  - fogyasztásmérőnél
  - 10 mm²-nél kisebb keresztmetszetű vezetékek csatlakozásánál
- áramvédő kapcsoló csak a szétválasztott szakaszon használható

Földelési rendszerek

TT

Földelési rendszerek

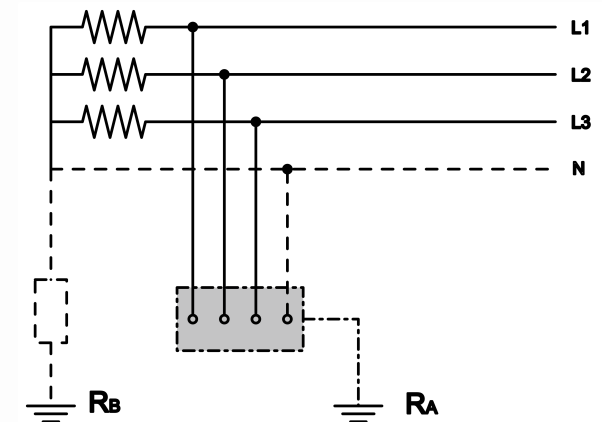
TT

- Az elosztóhálózat csillagpontja földelt
- A fogyasztók testeit védővezetőn keresztül földelik
- Hiba esetén az áramkör a föld impedanciáján keresztül záródik
- Ha a hibaárama kicsi, akkor kicsi a feszültség emelkedés
- Nagy hibaáram esetén a túláramvédelem lekapcsolja az áramkört

Földelési rendszerek

IT

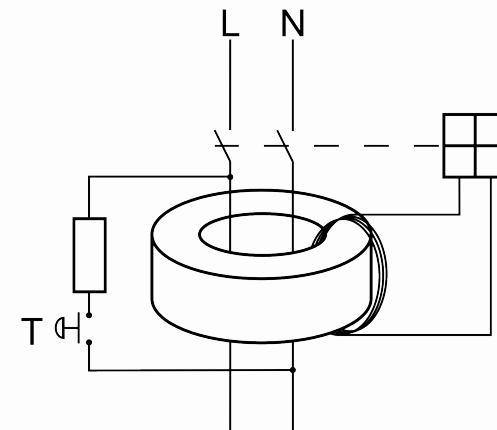
Földelési rendszerek

IT

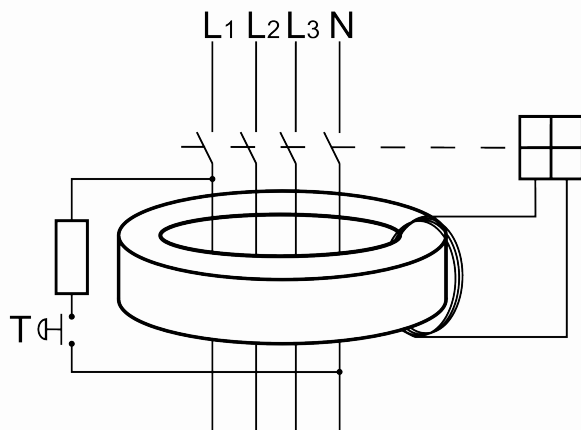
- I: Isolated → A hálózat csillagpontja nagy impedancián át földelt
- A hálózat földzárlat esetén is üzemben tartható (ellenben a TT és TN hálózatokkal) (pl kórház, bánya, kohók, vegyi üzemek nem viselik jól, emberélet és anyagi kár)
- Érintésvédelemre szükség van, mert
  - testzárlat esetén veszélyes nagyságú kapacitív áram folyhat
  - több fázisban fellépő földzárlat esetén a testzárlatos eszköz házában a feszültség veszélyesen nagy lehet ⇒ Földelést kötelező kiépíteni

Áramvédő kapcsoló

Áramvédő kapcsoló

Köszönöm a figyelmet!

